

روز حساس

دکتر ابوالفضل بختیاری

عضو هیئت علمی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

اشاره

اولین روز مدرسه، برای تمامی افرادی که مدرسه را تجربه کرده‌اند، خاطره‌ای به یاد ماندنی است. خاطره‌ی شیرین پیش از ورود به مدرسه، حین ورود، لحظه لحظه‌های اولین روز، اولین برخورد مربی، معلم، معاون، مدیر و حتی سرایدار یا بابای مدرسه در جان و دل هر دانش‌آموز تا پایان عمر باقی است.

فرهنگ آموزش: اولین روز مدرسه

بحث را با یک سؤال شروع می‌کنیم. آیا مربیان، معلمان، مدیران، معاونان و کلیه‌ی کارگزاران آموزشی از اهمیت و نحوه‌ی برخورد با اولین روز مدرسه، و اولین مواجهه‌ی کودک با مدرسه مطلع‌اند؟ ای مدیر (و معاون) آیا برای اولین روز مدرسه اندیشیده‌اید؟ آیا برای اولین روز مدرسه‌ی خود و معلمان برنامه دارید؟ آیا می‌دانید روز اول مدرسه چقدر مهم است؟ آیا می‌دانید بچه‌ای که اولین بار به مدرسه می‌آید، چه تخیلات و تصوراتی از کلاس، مدرسه، درس، معلم و فرهنگ مدرسه دارد؟ آیا می‌دانید روز اول مدرسه تمام حرکات، سکنت‌ها، رفتارها، گفتارها و حتی در و دیوار مدرسه را بچه‌ها در ذهن یادداشت می‌کنند؟ اگر به تجربه‌ی زیسته‌ی هر کدام از افرادی که مدرسه و کلاس را درک کرده‌اند، بنگریم، برای اکثر افراد اولین روز مدرسه جزو خاطرات فراموش نشدنی هر فرد در زندگی است. بچه‌ها پیش از ورود به مدرسه، از آموزگار، کلاس و مدرسه تصورات و تخیلاتی دارند که با ورود به مدرسه، این تخیلات و تصورات گاهی شیرین، و گاهی تلخ می‌شوند؟ با حداقل شوق و ذوقی ایجاد نمی‌کنند؟ و این گونه می‌توان گفت ای کاش تمامی دست‌اندرکاران نظام آموزشی، به‌ویژه مسئولان پیش‌دبستانی و ابتدایی، یکی از مهم‌ترین کارهایشان این باشد که برنامه‌ی بحث اولین روز دبستان و نحوه‌ی رویارویی کارگزاران آموزشی را جدی، مهم و با اهمیت تلقی می‌کردند و با اقداماتی، شادی، شادابی، بهجت، نشاط و حس خوب را از همان روز اول به بچه‌ها می‌دادند.

در گفت‌وگو با مربیان، معلمان و همکاران فرهنگی، اکثر آن‌ها خاطره‌های شیرین اولین روز مدرسه و اهمیت آن‌را تأکید کرده‌اند. کمتر مربی یا معلمی در نظام آموزشی کشور سراغ اولین مربی یا معلم خود را نمی‌گیرد و خاطرات شیرین معلم اول، مربی پیش‌دبستانی، ملای مکتب‌خانه (در نظام‌سنجی) را از یاد می‌برد.

در اولین برخورد و اولین روز مدرسه تمام چشم، گوش و بدن بچه‌ها، کلمات، جملات، نگاه‌ها، گفتارها و حتی پندارهای معلمان و دست‌اندرکاران مدرسه را با جان و دل حس می‌کنند و تصاویر فضای فیزیکی مدرسه را در ذهن می‌سپارند. فرهنگ اولین روز مدرسه، مجموعه‌ای ارزش‌ها، باورها، هنجارها، رفتار، گفتار، پندار، آداب و عادات است که می‌توان عشق و شوق به مدرسه را در دانش‌آموز بیشتر کرد یا نفرت، بیزارى و ذلت را در او ایجاد کرد.

توصیه می‌شود معلمان قبل از اولین روز مدرسه، با استفاده از تجربه‌های مدیران و معلمان با سابقه، برنامه‌ای هرچند کوچک مختصر برای روز اول بچه‌ها فراهم کنند. برای مثال، با دادن گل، معرفی مدرسه و خود نیز معرفی بچه‌ها و البته بدون تأکید بر مشق و درس، به بچه‌ها خوش‌آمد بگویند و زمینه‌های دوستی بین بچه‌ها را فراهم کنند. به یاد داشته باشیم که مدرسه اولین مکان ورود اجتماعی آن‌هاست.

